

V Bruseli 2. 3. 2022
C(2022) 1382 final

OZNÁMENIE KOMISIE

Usmernenia o uplatňovaní nariadenia (EÚ, Euratom) 2020/2092 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie

1. ÚVOD

1. Európska únia je založená na zásadách právneho štátu¹. Dodržiavanie zásad právneho štátu je jednou z hodnôt, na ktorých je Únia založená a ktoré sú spoločné pre členské štáty, ako sa uvádza v článku 2 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ) a v preambulách ZEÚ a Charty základných práv Európskej únie.
2. Rozpočet Únie je jedným z hlavných nástrojov na vyjadrenie zásady solidarity (článok 2 ZEÚ), jednej zo základných zásad práva Únie; vychádza zo vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi v súvislosti so zodpovedným využívaním spoločných zdrojov z rozpočtu Únie. Táto vzájomná dôvera je však sama osebe založená na záväzku každého členského štátu dodržiavať povinnosti, ktoré mu vyplývajú z práva Európskej únie, a neustále rešpektovať hodnoty zahrnuté v článku 2 ZEÚ, medzi ktoré patrí aj hodnota právneho štátu. Dodržiavanie hodnôt zahrnutých v článku 2 ZEÚ členským štátom je podmienkou na požívanie všetkých práv vyplývajúcich z uplatňovania zmlúv na daný členský štát².
3. Cieľom nariadenia o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie³ (ďalej len „nariadenie o podmienenosti“) je chrániť rozpočet Únie pred porušovaním zásad právneho štátu, ktoré dostatočne priamym spôsobom ovplyvňuje správne finančné riadenie rozpočtu alebo ochranu finančných záujmov Únie alebo v prípade ktorého existuje závažné riziko takéhoto ovplyvňovania. Nariadenie o podmienenosti je stálym nástrojom, ktorého uplatňovanie sa neobmedzuje na určitý viacročný finančný rámec⁴.
4. Účelom týchto usmernení je vysvetliť päť aspektov nariadenia o podmienenosti: i) podmienky prijímania opatrení; ii) vzťah medzi nariadením o podmienenosti a inými nástrojmi; iii) proporionalitu opatrení, ktoré sa majú navrhnúť Rade; iv) postup a proces posúdenia; a v) ochranu práv konečných príjemcov finančných prostriedkov alebo prijímateľov.
5. Tieto usmernenia nie sú právne záväzné a nevytvárajú ani nemenia žiadne práva ani povinnosti v porovnaní s právami a povinnosťami stanovenými v ZEÚ a Zmluve o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), nariadení o rozpočtových pravidlách⁵, nariadení

¹ Pozri rozsudok z 23. apríla 1986, Les Verts/Európsky parlament, C-294/83, ECLI:EU:C:1986:166, bod 23. Pozri aj rozsudok z 20. apríla 2021, Repubblika/Il-Prim Ministru, C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311, body 61 až 65.

² Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, body 126 a 129.

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2020/2092 zo 16. decembra 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie (Ú. v. EÚ L 433I, 22.12.2020, s. 1).

⁴ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, bod 188.

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie (Ú. v. EÚ L 193, 30.7.2018, s. 1).

o podmienenosti, nariadení o úrade OLAF⁶, nariadení o Európskej prokuratúre⁷ alebo iných príslušných aktoch Únie, ako ich vykladá Súdny dvor a Všeobecný súd (ďalej len „Súdny dvor Európskej únie“⁸).

2. PODMIENKY PRIJÍMANIA OPATRENÍ

6. Cieľom nariadenia o podmienenosti je ochrana rozpočtu Únie v prípade porušení zásad právneho štátu v členskom štáte. V nariadení o podmienenosti sa uvádza súbor podmienok, ktoré musia byť splnené na začatie postupu, ktorý sa v ňom stanovuje.
7. V súlade s článkom 4 ods. 1 nariadenia o podmienenosti „[v]hodné opatrenia sa prijímú vtedy, ak sa podľa článku 6 preukáže, že porušenia zásad právneho štátu v členskom štáte dostatočne priamym spôsobom ovplyvňujú správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo ochranu finančných záujmov Únie, alebo že existuje závažné riziko takého ovplyvňovania“. Podľa článku 4 ods. 2 sa porušenia zásad právneho štátu týkajú jednej alebo viacerých situácií vymenovaných v uvedenom článku. V takom prípade predmetné porušenia patria do rozsahu pôsobnosti nariadenia o podmienenosti.
8. Komisia začne postup stanovený v článku 6 nariadenia o podmienenosti, ak zistí, že podmienky stanovené v článku 4 sú splnené. Súdny dvor rozhodol, že tieto podmienky sú splnené len vtedy, ak Komisia zistí, že existujú opodstatnené dôvody domnievať sa, že i) aspoň jedna zo zásad právneho štátu uvedených v článku 2 písm. a) nariadenia o podmienenosti bola v členskom štáte porušená; ii) dané porušenie sa týka aspoň jednej zo situácií, ktoré možno pripísať orgánu členského štátu, alebo aspoň jedného prípadu konania takýchto orgánov uvedeného v článku 4 ods. 2 uvedeného nariadenia, pokiaľ sú tieto situácie alebo toto konanie relevantné z hľadiska správneho finančného riadenia rozpočtu Únie alebo ochrany finančných záujmov Únie; iii) dané porušenie dostatočne priamym spôsobom ovplyvňuje toto správne finančné riadenie alebo tieto finančné záujmy alebo existuje závažné riziko takého ovplyvňovania, pričom existuje skutočná⁹ či reálna súvislosť medzi týmito porušeniami a týmto vplyvom alebo závažným rizikom vplyvu¹⁰. Ak sú splnené podmienky článku 4, Komisia začne postup, pokiaľ nezistí, že iné postupy stanovené v právnych predpisoch Únie by jej umožnili

⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013 z 11. septembra 2013 o vyšetrovaniach vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF) (Ú. v. EÚ L 248, 18.9.2013, s. 1).

⁷ Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (Ú. v. EÚ L 283, 31.10.2017, s. 1).

⁸ Pozri článok 19 ods. 1 ZEÚ.

⁹ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 165.

¹⁰ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, bod 288.

účinnnejšiu ochranu rozpočtu Únie. Tento postup zabezpečuje ochranu procesných práv dotknutého členského štátu.

9. Pri posudzovaní prípadov podľa nariadenia o podmienenosti bude Komisia uplatňovať komplexný, proaktívny a cielený prístup založený na riziku s cieľom zabezpečiť jeho účinné uplatňovanie, a tým aj ochranu rozpočtu Únie a finančných záujmov Únie.

2.1. Relevantné porušenia zásad právneho štátu

10. Súdny dvor objasnil, že v článku 2 písm. a) nariadenia o podmienenosti „sa uvádza..., že pojem „právny štát,, ako je vymedzený na účely uplatňovania uvedeného nariadenia, „sa chápe so zreteľom na ostatné hodnoty a zásady Únie zakotvené v článku 2 Zmluvy o EÚ“. Z toho vyplýva, že dodržiavanie týchto hodnôt a zásad – v rozsahu, v akom sú súčasťou samotného vymedzenia hodnoty „právneho štátu“ zahrnutej v článku 2 Zmluvy o EÚ alebo, ako vyplýva z druhej vety uvedeného článku, sú úzko prepojené so spoločnosťou rešpektujúcou zásady právneho štátu – možno vyžadovať v kontexte mechanizmu horizontálnej podmienenosti, akým je mechanizmus zavedený napadnutým nariadením.“¹¹
11. V článku 2 písm. a) nariadenia o podmienenosti sa výhradne na účely uvedeného nariadenia stanovuje len niekoľko zásad, na ktoré sa vzťahuje a ktoré sú najrelevantnejšie vzhľadom na jeho účel, ktorým je zabezpečiť ochranu rozpočtu Únie¹². Cieľom uvedeného ustanovenia nie je taxatívne vymedziť pojem „právny štát“.
12. Pokiaľ ide o základné práva, Súdny dvor objasnil, že odkaz na ne „sa uvádza len ako príklad požiadaviek zásady účinnej právnej ochrany“. Zásada nediskriminácie je naopak súčasťou vymedzenia právneho štátu ako takého: „je zrejmé, že členský štát, ktorého spoločnosť sa vyznačuje diskrimináciou, nemožno považovať za štát, ktorý zabezpečuje dodržiavanie zásad právneho štátu v zmysle tejto spoločnej hodnoty“¹³.
13. V odôvodnení 15 nariadenia o podmienenosti sa spomínajú „jednotlivé porušenia“ a „porušen[ia], ktoré sú rozšírené, alebo sú dôsledkom opakujúcich sa praktík alebo opomenutí zo strany orgánov verejnej moci, alebo dôsledkom všeobecných opatrení prijatých takýmito orgánmi.“ Nariadenie o podmienenosti sa vzťahuje na jednotlivé i systematické porušenia, ktoré sú zahrnuté v rozsahu, v akom sú relevantné z hľadiska správneho finančného riadenia rozpočtu Únie alebo ochrany finančných záujmov Únie. Komisia preto môže posúdiť konanie aj nekonanie orgánov verejnej moci.

¹¹ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, bod 154.

¹² Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 227.

¹³ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 229 a rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, bod 324.

14. Cieľom článku 3 nariadenia o podmienenosti je uľahčiť uplatňovanie nariadenia o podmienenosti stanovením zoznamu situácií, ktoré môžu naznačovať porušenia zásad právneho štátu¹⁴. Keďže tento zoznam je len orientačný, podľa nariadenia o podmienenosti môže byť relevantné iné konanie, prax alebo nekonanie orgánov verejnej moci alebo iné právne situácie, na ktoré sa vzťahuje článok 4 ods. 1 nariadenia.
15. Súdny dvor rozhodol, že „existuje *jasný vzťah* medzi rešpektovaním hodnoty právneho štátu na jednej strane a efektívnym plnením rozpočtu Únie v súlade so zásadami správneho finančného riadenia a ochranou finančných záujmov Únie na strane druhej“¹⁵. Súdny dvor dodal, že „*správne finančné riadenie a tieto finančné záujmy môžu byť vážne ohrozené porušeniami zásad právneho štátu, ku ktorým došlo v členskom štáte, keďže tieto porušenia môžu viesť okrem iného k neexistencii záruky, že výdavky kryté rozpočtom Únie splňajú všetky podmienky financovania stanovené právom EÚ [...]*“¹⁶.
16. Súdny dvor rozhodol, že súlad s týmito podmienkami financovania a cieľmi, ktoré sleduje Únia pri financovaní výdavkov, „*nemožno v plnej miere zaručiť, ak neexistuje účinné súdne preskúmanie určené na zaistenie súladu s právom EÚ; existencia takéhoto preskúmania tak v členských štátoch, ako aj na úrovni EÚ nezávislými súdmi je podstatou právneho štátu*“¹⁷. Týmto nie je dotknutá požiadavka dostatočne priamej súvislosti s rozpočtom Únie.
17. Porušenia zásad právneho štátu sa týkajú jednej alebo viacerých situácií alebo konania príslušných orgánov verejnej moci alebo ich možno pripísať takýmto orgánom, pokiaľ sú relevantné z hľadiska správneho finančného riadenia rozpočtu Únie alebo ochrany finančných záujmov Únie¹⁸.
18. Súdny dvor rozhodol, že možno predpokladať, že takáto relevantnosť existuje, pokiaľ ide o činnosti orgánov uvedených v článku 4 ods. 2 písm. a) a b) nariadenia o podmienenosti, a to konkrétne orgánov, ktoré plnia rozpočet Únie a vykonávajú finančnú kontrolu, monitorovanie a audit¹⁹.

¹⁴ Orientačný zoznam porušení zásad právneho štátu je uvedený aj v prílohe I k týmto usmerneniam.

¹⁵ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 130 a rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, bod 148.

¹⁶ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 131 a rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, bod 149.

¹⁷ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 132 a rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, bod 150.

¹⁸ Orientačný zoznam týchto osobitných situácií je uvedený aj v prílohe I k týmto usmerneniam.

¹⁹ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 143.

19. Pokiaľ ide o vyšetrovacie zložky a prokuratúru, riadne fungovanie týchto subjektov je podľa písmena c) uvedeného ustanovenia zahrnuté iba v rozsahu, v akom sa týka porušenie práva EÚ v súvislosti s plnením rozpočtu Únie alebo ochranou finančných záujmov Únie. To isté platí, pokiaľ ide o predchádzanie porušeniam práva EÚ uvedeným v písmene e) a o ich trestanie vnútroštátnymi súdmi alebo správnyimi orgánmi. Pokiaľ ide o súdne preskúmanie uvedené v písmene d), zahrnuté je len v rozsahu, v akom sa vzťahuje na konanie orgánov uvedených v písmenách a) až c). Spätné získanie neoprávnene vyplatených prostriedkov stanovené v písmene f) sa vzťahuje len na finančné prostriedky z rozpočtu Únie; to platí aj pokiaľ ide o spoluprácu s úradom OLAF a Európskou prokuratúrou, ako sa uvádza v písmene g). Písmeno h) sa výslovne vzťahuje na iné situácie alebo konanie orgánov, ktoré sú relevantné z hľadiska správneho finančného riadenia rozpočtu Únie alebo ochrany finančných záujmov Únie²⁰.
20. Z tohto chápania vyplýva, že pokiaľ ide o vnútroštátne orgány, ktorých činnosti sú všeobecné a neobmedzujú sa na plnenie alebo ochranu rozpočtu Únie, ich konanie alebo situácie, ktoré predstavujú porušenie zásad právneho štátu, budú patriť do rozsahu pôsobnosti nariadenia len v takom rozsahu, v akom je to relevantné z hľadiska správneho finančného riadenia rozpočtu Únie alebo ochrany finančných záujmov Únie.
21. Komisia poznamenáva, že medzi týmito osobitnými situáciami alebo konaním orgánov verejnej moci predstavuje neúčinná alebo oneskorená spolupráca s Európskou prokuratúrou a úradom OLAF dôvod na prijatie opatrení podľa nariadenia o podmienenosti²¹. Pokiaľ ide o Európsku prokuratúru²², rozsah tejto spolupráce zahŕňa povinnosť príslušných vnútroštátnych orgánov členských štátov, ktoré sa zúčastňujú na Európskej prokuratúre, aktívne pomáhať a poskytovať podporu pri vyšetrovaniach trestných činov a trestných stíhaniach Európskej prokuratúry²³. Pokiaľ ide o OLAF, rozsah tejto spolupráce zahŕňa právo úradu OLAF²⁴ vykonávať kontroly a inšpekcie na mieste s pomocou potrebnou na ich účinné vykonávanie a disponovať prístupom k relevantným informáciám, údajom a dokumentom buď s cieľom rozhodnúť o tom, či začať vyšetrovanie, alebo účinne a bez zbytočného odkladu uskutočniť vyšetrovania. To zahŕňa aj súvisiace povinnosti dotknutého členského štátu vrátane²⁵ povinnosti:

²⁰ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 143.

²¹ Pozri článok 4 ods. 2 písm. g) nariadenia o podmienenosti.

²² Pozri citované príslušné ustanovenia nariadenia Rady (EÚ) 2017/1939.

²³ Týmto nie sú dotknuté povinnosti nezúčastnených členských štátov spolupracovať s Európskou prokuratúrou podľa uplatniteľných pravidiel Únie, keď vykonáva svoje právomoci v zúčastnených členských štátoch a vyžaduje takúto spoluprácu.

²⁴ V súlade s citovanými ustanoveniami nariadenia (EÚ, Euratom) č. 883/2013.

²⁵ Tieto povinnosti sú stanovené v nariadení (EÚ, Euratom) č. 883/2013. Zoznam uvedený v týchto usmerneniach nie je vyčerpávajúci.

i) informovať úrad OLAF²⁶; ii) poskytnúť úradu OLAF pomoc potrebnú na účinné vykonávanie jeho úloh pri vedení takéhoto vyšetrovania²⁷; iii) prijať primerané ochranné opatrenia, a to najmä opatrenia na zabezpečenie ochrany relevantných dôkazov²⁸; iv) prijať primerané opatrenia na základe informácií poskytnutých úradom OLAF pred tým, ako úrad OLAF rozhodne o tom, či začať vyšetrovanie²⁹; a v) zabezpečiť primerané a včasné prijatie opatrení nadväzujúcich na správy a odporúčania úradu OLAF po ukončení jeho vyšetrovaní, pričom úradu OLAF podá správu o prijatých opatreniach³⁰.

22. Dodržiavanie týchto povinností zo strany dotknutého členského štátu je naozaj zásadné na zabezpečenie účinnej ochrany finančných záujmov Únie. Komisia bude preto monitorovať účinnú a včasnú spoluprácu s úradom OLAF vzhľadom na zásady stanovené v článku 3 nariadenia o podmienenosti. Je to obzvlášť dôležité v prípade členských štátov, ktoré sa nezúčastňujú na posilnenej spolupráci v súvislosti s Európskou prokuratúrou, keďže v týchto členských štátoch má úrad OLAF právomoc vyšetrovať obvinenia z podvodu, korupcie alebo akéhokoľvek iného protiprávneho činu poškodzujúceho finančné záujmy Únie. Systematické nedostatky v prijímaní nadväzných opatrení v reakcii na odporúčania úradu OLAF môžu navyše predstavovať konanie orgánov verejnej moci, ktorého by sa mohlo týkať porušenie zásad právneho štátu podľa nariadenia o podmienenosti.
23. Okrem toho článok 4 ods. 2 písm. h) sa vzťahuje na akékoľvek iné situácie alebo konanie orgánov, ktoré sú relevantné z hľadiska správneho finančného riadenia rozpočtu Únie alebo ochrany finančných záujmov Únie. Súdny dvor rozhodol, že článok 4 ods. 2 písm. h) sa musí vykladať v spojení s článkom 4 ods. 1, ktorý predstavuje „samotnú podstatu mechanizmu horizontálnej podmienenosti zavedeného týmto nariadením“³¹. Súdny dvor takisto rozhodol, že článok 4 ods. 2 nariadenia o podmienenosti, „najmä jeho písmeno h), je koncipovaný tak, aby uvedené situácie, na ktoré sa vzťahuje mechanizmus podmienenosti zavedený napadnutým nariadením, neboli demonštratívny, ani dostatočne presnými na to, aby boli jeho súčasťou“³².
24. Ako príklad možno uviesť, že situácia alebo konanie (alebo nekonanie) orgánov v zmysle článku 4 ods. 2 písm. h) nariadenia o podmienenosti sa môže vzťahovať na riadne fungovanie orgánov zodpovedných za katastrofe pozemkov a súvisiace kontroly

²⁶ Článok 8 nariadenia (EÚ, Euratom) č. 883/2013.

²⁷ Článok 3 nariadenia (EÚ, Euratom) č. 883/2013.

²⁸ Článok 7 ods. 7 nariadenia (EÚ, Euratom) č. 883/2013.

²⁹ Článok 5 ods. 5 nariadenia (EÚ, Euratom) č. 883/2013.

³⁰ Článok 11 ods. 3 a 5 nariadenia (EÚ, Euratom) č. 883/2013.

³¹ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 294.

³² Pozri rozsudky zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 301 a Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, bod 173.

prenájmu a/alebo vlastníctva poľnohospodárskej pôdy (podľa potreby vrátane opatrení na presadzovanie práva), pokiaľ takýto prenájom a/alebo vlastníctvo sú relevantné z hľadiska prijímania dotácií v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky Únie.

25. Treba pripomenúť, že nariadenie o podmienenosti sa vzťahuje na všetky finančné prostriedky EÚ. V tejto súvislosti spoluzákonodarcovia takisto objasnili, že nariadenie o podmienenosti sa môže aktivovať, ak nie je zabezpečené riadne fungovanie orgánov vykonávajúcich svoje plány obnovy a odolnosti v súlade s článkom 8 nariadenia (EÚ) 2021/241 (ďalej len „nariadenie o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti“)³³. Súdny dvor takisto objasnil, že nariadenie o podmienenosti sa môže vzťahovať aj na porušenia zásad právneho štátu, ktoré majú vplyv na výber vlastných zdrojov Únie³⁴.

2.2. Vplyv na správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo ochranu finančných záujmov Únie

26. Podľa článku 4 ods. 1 nariadenia o podmienenosti na to, aby dané konanie alebo situácia patrili do rozsahu pôsobnosti nariadenia o podmienenosti, Komisia musí identifikovať porušenie zásad právneho štátu a posúdiť, či takéto porušenie i) ovplyvňuje správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo ochranu finančných záujmov Únie alebo existuje závažné riziko takého ovplyvňovania a či ii) sa to deje dostatočne priamym spôsobom. Toto posúdenie by sa malo vykonať v závislosti od prípadu.
27. V rámci prvej podmienky v bode 24 [pozri bod i): „ovplyvňuje“] sa vyžaduje, aby identifikované porušenie zásad právneho štátu malo vplyv na správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo na finančné záujmy Únie.
28. Tento vplyv môže po prvé spočívať v plnení rozpočtu Únie spôsobom, ktorý nie je v súlade so zásadami správneho finančného riadenia zakotvenými v článku 317 ZFEÚ a pravidlách prijatých na plnenie rozpočtu Únie. V článku 2 bode 59 nariadenia o rozpočtových pravidlách sa „správne finančné riadenie“ konkrétne vymedzuje ako „plnenie rozpočtu v súlade so zásadami hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti“. V článkoch 33 až 36 nariadenia o rozpočtových pravidlách sa podrobnejšie stanovuje význam, rozsah a dôsledky týchto zásad.
29. Po druhé tento vplyv možno konštatovať aj vo vzťahu k porušeniam zásad právneho štátu, ktoré narúšajú ochranu finančných záujmov Únie zakotvenú v článku 325 ZFEÚ a v príslušných sekundárnych právnych predpisoch. Podľa článku 63 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách to konkrétne zahŕňa všetky legislatívne, regulačné a administratívne opatrenia, ktorých cieľom je okrem iného predchádzať

³³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

³⁴ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, bod 186.

nezrovnalostiam a podvodom pri plnení rozpočtu, odhaľovať ich a zaistiť ich nápravu. „Finančné záujmy Únie“ sú vymedzené v článku 2 bode 1 nariadenia č. 883/2013 ako „príjmy, výdavky a majetok v rámci rozpočtu Európskej únie, rozpočtov inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr, ako aj rozpočtov, ktoré tieto subjekty riadia a monitorujú“. Podľa judikatúry Súdneho dvora navyše pojem „finančné záujmy Únie“ v zmysle článku 325 ods. 1 ZFEÚ zahŕňa príjmy sprístupnené rozpočtu Únie, ako aj výdavky kryté týmto rozpočtom³⁵.

30. Komisia okrem toho pri určovaní rozsahu vplyvu na rozpočet Únie alebo na finančné záujmy Únie náležite zohľadní kritériá, ako je povaha, trvanie, závažnosť a rozsah identifikovaných porušení zásad právneho štátu, ktoré sa môžu líšiť v závislosti od charakteristík týchto porušení³⁶. Okrem toho zámer príslušného členského štátu zastaviť porušovanie zásad právneho štátu vrátane miery jeho spolupráce s Komisiou podľa nariadenia o podmienenosti môže byť relevantný okrem iného na účely merania vplyvu, trvania a rozsahu príslušného porušenia v súvislosti so správnym finančným riadením rozpočtu Únie alebo s finančnými záujmami Únie³⁷.

31. Pokiaľ ide o situáciu, v ktorej porušenia zásad právneho štátu zahŕňajú „závažné riziko“ ovplyvnenia správneho finančného riadenia rozpočtu Únie alebo ochrany finančných záujmov Únie, Súdny dvor zistil, že *„by bolo nezlučiteľné s požiadavkami správneho finančného riadenia rozpočtu Únie a ochrany finančných záujmov Únie obmedziť prijímanie vhodných opatrení na prípady dokázaného vplyvu na toto správne finančné riadenie alebo tieto finančné záujmy. Takéto obmedzenie by mohlo ohroziť účel ... nariadenia“*.³⁸ Predchádzanie vplyvom uvedeným v článku 4 ods. 1 nariadenia je „stálou a horizontálnou požiadavkou podľa finančných právnych predpisov EÚ“³⁹. „Závažné riziko“ možno konštatovať v prípadoch, keď sa dajú odôvodnene predpokladať vplyvy príslušného porušenia zásad právneho štátu, hoci ešte neboli dokázané, pretože je veľmi pravdepodobné, že k nim dôjde⁴⁰. Treba teda preukázať, že v prípade tohto rizika je veľmi pravdepodobné, že k ovplyvneniu dôjde, a to vo vzťahu

³⁵ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 265 a rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, bod 297.

³⁶ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 331 a rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, bod 361.

³⁷ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 332.

³⁸ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 262.

³⁹ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 266 a rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, bod 298.

⁴⁰ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 262.

k situáciám alebo druhom konania orgánov uvedených v článku 4 ods. 2 nariadenia o podmienenosti. Napríklad, ak určité konanie vnútroštátnych orgánov, ktoré implementujú finančné prostriedky Únie prostredníctvom verejného obstarávania alebo vyberajú vlastné zdroje Únie, prípadne vykonávajú finančnú kontrolu, monitorovanie a audit finančných prostriedkov Únie, prípadne vyšetrojú obvinenia z podvodu, korupcie alebo iných porušení práva Únie pri implementácii finančných prostriedkov alebo pri príjmoch Únie, nemôžu úplne nezávislé súdy účinne preskúmať, môže to predstavovať závažné riziko, pokiaľ ide o finančné prostriedky Únie a finančné záujmy Únie.

32. Nestačí, že porušenie zásad právneho štátu ovplyvňuje správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo ochranu finančných záujmov Únie alebo že existuje závažné riziko takého ovplyvňovania. Podľa článku 4 ods. 1 nariadenia o podmienenosti by porušenie zásad právneho štátu malo vyvolať takéto ovplyvnenie „dostatočne priamym spôsobom“ {druhá podmienka v bode 24 [pozri bod ii)]}.
33. Podľa tejto požiadavky by sa malo preukázať, že existuje dostatočne priamy vzťah medzi porušením zásad právneho štátu alebo závažným rizikom takéhoto porušenia a jeho účinkami na správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo na ochranu finančných záujmov Únie. Súdny dvor sa domnieva, že výraz „dostatočne priamym spôsobom“ si vyžaduje, aby bola súvislosť medzi porušením zásad právneho štátu a vplyvom na rozpočet Únie alebo rizikom takéhoto vplyvu „skutočná“ alebo „reálna“⁴¹. To znamená, že postup podľa nariadenia by sa nemal uplatňovať v súvislosti so situáciami, v ktorých je toto spojenie len hypotetické, príliš neisté alebo príliš nejasné.

3. VZŤAH MEDZI NARIADENÍM O PODMIENENOSTI A INÝMI POSTUPMI STANOVENÝMI V PRÁVNYCH PREDPISOCH ÚNIE

34. Ak Komisia zistí, že má opodstatnené dôvody domnievať sa, že sú splnené podmienky na prijatie opatrení podľa nariadenia o podmienenosti, pred začatím postupu zváži, či sú potrebné vhodné opatrenia, t. j. či by jej iné postupy stanovené v právnych predpisoch Únie na ochranu rozpočtu Únie neumožnili chrániť rozpočet Únie účinnejšie, ako sa stanovuje v článku 6 ods. 1 nariadenia o podmienenosti.
35. V skutočnosti sa vo finančných právnych predpisoch Únie a uplatniteľných odvetvových pravidlách už stanovujú iné postupy na ochranu rozpočtu Únie.

⁴¹ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, bod 288.

36. Napríklad v nariadení o rozpočtových pravidlách sa stanovuje systém včasného odhaľovania rizika a vylúčenia (EDES)⁴², ktorý Komisii umožňuje včas odhaliť osoby alebo subjekty predstavujúce riziko ohrozujúce ochranu finančných záujmov Únie a vylúčiť ich z možnosti prijímať prostriedky z rozpočtu Únie, ak sú splnené isté podmienky.
37. Okrem toho môže Komisia nariadiť prerušenie alebo pozastavenie platby a členským štátom uložiť povinnosť vykonať finančné opravy⁴³, ak pri plnení rozpočtu Únie v rámci zdieľaného riadenia nedodržiavajú uplatniteľné právo a nechránia finančné záujmy Únie⁴⁴.
38. Podľa nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti a dohôd o financovaní a úvere podpísaných podľa neho má Komisia právo primerane znížiť podporu a vymáhať všetky sumy splatné do rozpočtu Únie v prípadoch podvodu, korupcie a konfliktu záujmov, ktoré poškodzujú záujmy Únie a ktoré členský štát nenapravil. Okrem toho mnohé plány obnovy a odolnosti obsahujú opatrenia priamo súvisiace s otázkami zásad právneho štátu, pričom na uvoľnenie platieb v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti je potrebné ich úspešné vykonanie.
39. V súvislosti s takými situáciami porušení zásad právneho štátu, aké sú uvedené v článku 3 a článku 4 ods. 2 nariadenia o podmienenosti, však nemusí byť uplatnenie týchto postupov vždy možné. Môžu nastať aj situácie, keď opatrenia podľa nariadenia o podmienenosti dokážu rozpočet Únie chrániť účinnejšie než postupy podľa nariadenia (EÚ) 2021/1060 (ďalej len „VN“) alebo nariadenia (EÚ) č. 1306/2013 a od 1. januára 2023 nariadenia (EÚ) 2021/2116, keďže tieto možno uplatniť až na základe osobitných dôvodov uvedených v daných nariadeniach⁴⁵ a môžu sa týkať len výdavkov, ktoré

⁴² Pozri nariadenie o rozpočtových pravidlách, článok 135.

⁴³ Pozri nariadenie o rozpočtových pravidlách, článok 101 ods. 8; pozri napríklad aj články 96, 97 a 104 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku (ďalej len „VN“) (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 159), a článok 52 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 zo 17. decembra 2013 o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 549).

⁴⁴ Pozri nariadenie o rozpočtových pravidlách, článok 63 ods. 2; pozri napríklad aj článok 69 ods. 3 a článok 103 VN, ako aj článok 58 nariadenia (EÚ) č. 1306/2013 a od 1. januára 2023 článok 57 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/2116 z 2. decembra 2021 o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 1306/2013 (Ú. v. EÚ L 435, 6.12.2021, s. 187).

⁴⁵ Platby možno prerušiť, ak: a) existujú dôkazy, ktoré naznačujú závažný nedostatok, v prípade ktorého neboli prijaté nápravné opatrenia; b) Komisia musí vykonať dodatočné overenie po získaní informácií, že výdavky uvedené v žiadosti o platbu môžu byť spojené s nezrovnalosťou. Platby možno pozastaviť, ak: a) členský štát neprijal potrebné opatrenia na nápravu situácie, ktorá viedla k prerušeniu

členské štáty Komisii už vykázali. Napríklad účinné uplatňovanie a vykonávanie Charty základných práv Európskej únie je základnou horizontálnou podmienkou v zmysle článku 15 VN. Táto základná podmienka je predpokladom pre účinné a efektívne plnenie špecifických cieľov programu. Vo VN sa stanovuje, že ak členský štát nesplní základnú podmienku, Komisia neuhradí výdavky spojené s operáciami súvisiacimi s daným(-i) špecifickým(-i) cieľom(-mi) s výnimkou tých výdavkov, ktoré prispievajú k splneniu príslušnej základnej podmienky. Toto opatrenie sa uplatňuje až po schválení príslušného programu alebo jeho zmeny Komisiou. V prípade porušenia zásad právneho štátu v súvislosti s Chartou základných práv Európskej únie, ktoré ovplyvňujú plnenie programu Únie, môže byť nariadenie o podmienenosti účinnejšie, pokiaľ sa v ňom takisto stanovuje možnosť pozastaviť schválenie alebo zmenu programu, a tým vďaka svojmu preventívnemu účinku ďalej posilniť ochranu rozpočtu Únie.

40. Pri uvažovaní o tom, či sa postupom stanoveným v nariadení o podmienenosti chráni rozpočet Únie účinnejšie než inými postupmi, Komisia na základe presadzovania odvetvových právnych predpisov a bez toho, aby sa to dotklo jej právomocí a povinností v nich stanovených, zohľadní otvorený súbor kritérií, ktoré sa majú uplatniť so zreteľom na konkrétne okolnosti každej situácie. V niektorých situáciách by mohla Komisia uplatňovať nariadenie o podmienenosti súčasne s prijatím alebo po prijatí odvetvových alebo finančných opatrení, ktoré môže byť povinná vykonať, ak by nariadenie o podmienenosti účinnejšie chránilo rozpočet Únie a finančné záujmy Únie, čím by sa preukázala jeho pridaná hodnota. Inak by pridaná hodnota a účinnosť nariadenia ako všeobecného a horizontálneho nástroja zameraného na ochranu rozpočtu Únie a finančných záujmov Únie nemali svoj potrebný účinok.
41. Komisia sa domnieva, že nasledujúce orientačné kritériá sa môžu použiť na určenie účinnosti ochrany poskytovanej nariadením o podmienenosti v porovnaní s inými existujúcimi nástrojmi na ochranu finančných záujmov Únie.
42. Prvé kritérium sa vzťahuje na rozsah účinku na rozpočet Únie a/alebo na mieru rizika, ktoré môže porušenie zásad právneho štátu znamenať pre efektívnosť jeho správneho finančného riadenia alebo ochranu finančných záujmov Únie. Postupy podľa iných finančných pravidiel Únie sa môžu predovšetkým vzťahovať iba na osobitné výdavkové programy, a preto by nemuseli v niektorých prípadoch predstavovať porušenia zásad právneho štátu, ktoré sú „rozšírené, alebo sú dôsledkom opakujúcich sa praktík alebo opomenutí zo strany orgánov verejnej moci, alebo dôsledkom všeobecných opatrení

podľa článku 96 VN; b) existuje závažný nedostatok; c) výdavky v žiadostiach o platbu sú spojené s nezrovnalosťou, ktorá nebola napravená; d) Komisia v rámci postupu v prípade nesplnenia povinnosti uvedeného v článku 258 ZFEÚ vydala odôvodnené stanovisko k záležitosti, ktorá ohrozuje zákonnosť a správnosť výdavkov. Finančné opravy sa vykonávajú, ak: a) existuje závažný nedostatok, ktorý ohrozuje podporu pre program už vyplatenú z fondov; b) výdavky obsiahnuté v schválených účtoch sú nesprávne a členské štáty to neodhalili ani nenahlásili; c) členský štát si pred začatím postupu finančnej opravy zo strany Komisie nedodržiaval svoje povinnosti podľa článku 97.

prijatých takýmito orgánmi“⁴⁶. Toto môže nastať aj vtedy, keď hrozí, že porušenia zásad právneho štátu vážne ovplyvnia správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo ochranu finančných záujmov Únie, zatiaľ čo iné finančné pravidlá Únie by sa naopak týkali už reálnych vplyvov na rozpočet Únie. Napríklad ak vnútroštátne právne predpisy obmedzujú trestnú zodpovednosť za podvod alebo korupciu, prípadne oslabujú právny rámec boja proti podvodom a korupcii alebo predchádzanie konfliktom záujmov, nemusia byť prípady podvodu, korupcie alebo konfliktu záujmov účinne vyšetrené a ich páchatelia trestne stíhaní, čo by mohlo vážne ohroziť správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo ochranu finančných záujmov Únie. Z rovnakého dôvodu môžu všeobecné právne predpisy brániace tomu, aby nezávislé súdy vykonali účinné súdne preskúmanie rozhodnutí vnútroštátnych orgánov, ktoré celkovo alebo čiastočne riadia prostriedky Únie, takisto znamenať závažné riziko ohrozujúce správne finančné riadenie rozpočtu Únie. V takýchto situáciách môže Komisia konštatovať, že uplatnenie nariadenia o podmienenosti môže byť účinnejšie ako iné nástroje Únie.

43. Ďalšie relevantné kritérium sa týka dostupných druhov prostriedkov nápravy a ich vhodnosti pre rôzne situácie. Nariadenie o podmienenosti zabezpečuje širokú škálu možností na riešenie špecifik príslušného porušenia zásad právneho štátu, ktoré možno uplatňovať kumulatívne⁴⁷. Ak by mali byť prostriedky nápravy, ktoré sú k dispozícii podľa iných právnych predpisov Únie, menej vhodné na riešenie príslušného porušenia zásad právneho štátu, dalo by sa nariadenie o podmienenosti považovať za účinnejšie. Takéto situácie by mohli nastať vtedy, keď je rozpočet Únie ovplyvnený vo veľkej miere alebo existuje riziko takého ovplyvnenia, napríklad preto, že vnútroštátne právo neumožňuje účinné súdne preskúmanie správnych rozhodnutí na plnenie rozpočtu Únie alebo bráni postúpeniu príslušných prípadov na Súdny dvor Európskej únie, prípadne z dôvodu nedostatočnej nezávislosti vnútroštátnych súdov. V takýchto prípadoch môžu pozastavujúce alebo zakazujúce opatrenia podľa nariadenia o podmienenosti, ktoré sa ukladajú kumulatívne dovtedy, kým sa neukončí príslušné porušovanie zásad právneho štátu, chrániť rozpočet Únie účinnejšie, pretože by mohli zabrániť nepriaznivému vplyvu na správne finančné riadenie rozpočtu Únie a na finančné záujmy Únie. Toto by sa mohlo týkať situácií, v ktorých celkové finančné riziká ohrozujúce rozpočet Únie a finančné záujmy Únie prevyšujú riziká, ktoré možno riešiť opatreniami určenými pre konkrétny program a dostupnými v rámci jedného sektorového nástroja.

⁴⁶ Pozri odôvodnenie 15 nariadenia o podmienenosti.

⁴⁷ Pozri článok 5 nariadenia o podmienenosti.

4. OPATRENIA, KTORÉ BY MOHLA KOMISIA NAVRHNÚŤ – PROPORCIONALITA

44. V súlade s článkom 5 ods. 3 nariadenia o podmienenosti Komisia po tom, ako zistí, že sú splnené podmienky na začatie uplatňovania nariadenia o podmienenosti, navrhne Rade opatrenia, ktoré sú proporcionálne⁴⁸, čo znamená, že musia byť vhodné a potrebné na riešenie zistených problémov a na ochranu rozpočtu Únie alebo finančných záujmov Únie a zároveň neprekračovať rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie ich cieľa.
45. Súdny dvor konštatoval, že podľa článku 5 ods. 3 nariadenia by opatrenia mali byť prísne proporcionálne, t. j. „obmedzené iba na to, čo je nevyhnutné so zreteľom na skutočný alebo potenciálny vplyv porušení zásad právneho štátu na finančné riadenie rozpočtu Únie alebo finančné záujmy Únie“⁴⁹.
46. V tejto súvislosti Komisia riadne zohľadní povahu, trvanie, závažnosť a rozsah príslušných porušení zásad právneho štátu⁵⁰. Keďže tieto kritériá pomáhajú určovať rozsah vplyvu, ktorý sa môže líšiť v závislosti od vlastností zistených porušení zásad právneho štátu, ich zohľadnenie ovplyvňuje posudzovanie proporcionality opatrení⁵¹. Hoci nie je možné vopred vymedziť a porovnať všetky možné druhy porušení zásad právneho štátu, ako aj ich presný vplyv na rozpočet Únie alebo finančné záujmy Únie, v tejto fáze a pri neexistencii skúseností s uplatňovaním nariadenia o podmienenosti Komisia v súvislosti s každou z týchto vlastností preskúma ďalej uvedené prvky.
47. Pokiaľ ide o povahu porušenia, všetky porušenia zásad právneho štátu sú relevantné pre uplatňovanie nariadenia o podmienenosti, pokiaľ ovplyvňujú správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo finančné záujmy Únie alebo existuje závažné riziko takého ovplyvňovania. Situácie uvedené v článku 3 nariadenia o podmienenosti však majú mimoriadny význam, keďže sa v ňom výslovne spomínajú. Toto však neznamená, že iné porušenia zásad právneho štátu podobnej povahy sa budú považovať za menej dôležité. Komisia vo svojom posúdení takisto náležite zohľadní iné vlastnosti daného porušenia zásad právneho štátu, napríklad či je vnútorne alebo úzko spojené s procesom, na základe ktorého dotknuté členské štáty používajú prostriedky Únie (napríklad v prípadoch nesprávneho fungovania orgánov verejnej moci, ktoré rozhodujú o udeľovaní grantov alebo zákaziek financovaných prostredníctvom rozpočtu Únie), keď môže byť vplyv na rozpočet Únie alebo na finančné záujmy Únie mimoriadne významný.

⁴⁸ Pozri článok 5 ods. 3 nariadenia o podmienenosti.

⁴⁹ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 112.

⁵⁰ Pozri článok 5 ods. 3 nariadenia o podmienenosti.

⁵¹ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 331 a rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, bod 361.

48. Pokiaľ ide o trvanie, je pravdepodobné, že čím dlhšie pretrváva porušovanie zásad právneho štátu alebo čím častejšie sa opakuje, tým viac bude vo všeobecnosti nepriaznivo ovplyvňovať správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo finančné záujmy Únie, prípadne tým vyššie bude riziko takého ovplyvňovania. Toto konštatovanie bude mať teda takisto vplyv na Komisiou vykonávané posudzovanie proporcionality opatrení, ktoré môže Komisia navrhnúť.
49. Pokiaľ ide o závažnosť porušenia zásad právneho štátu, Komisia sa domnieva, že aj keď sa jedno alebo viaceré porušenia zásad právneho štátu týka(-jú) dôležitých častí verejného sektora členského štátu, ako je zákonodarná moc a/alebo súdnictvo, ktoré môžu mať potenciálny negatívny vplyv na riadenie rozpočtu Únie vnútroštátnymi orgánmi, alebo ak je(sú) porušenie(-a) zásad právneho štátu systematické alebo rozšírené, mali by sa tieto faktory zohľadniť, pokiaľ ide o proporcionality opatrení. Pokiaľ ide o rozsah porušenia zásad právneho štátu, Komisia sa domnieva, že ak porušenie zásad právneho štátu ovplyvňuje viaceré programy alebo prostriedky Únie alebo hrozí riziko takéhoto ovplyvňovania, dá sa očakávať, že jeho vplyv na rozpočet Únie alebo finančné záujmy Únie bude významný. Závažnosť porušenia zásad právneho štátu podľa nariadenia o podmienenosti sa bude vo všeobecnosti odrážať v závažnosti jeho skutočného alebo potenciálneho vplyvu na správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo finančných záujmov Únie.
50. Komisia sa domnieva, že na základe kumulatívnej prítomnosti alebo neexistencie uvedených prvkov zvaženej vzhľadom na skutočný alebo potenciálny vplyv príslušného porušenia zásad právneho štátu na rozpočet Únie alebo na ochranu finančných záujmov Únie sa môže usmerňovať posudzovanie proporcionality opatrení, ktoré sa majú navrhnúť podľa nariadenia. Preto sa systematickým porušovaním zásad právneho štátu, ktoré ovplyvňuje správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo finančné záujmy Únie kumulatívne a/alebo počas významného obdobia, môže odôvodniť návrh opatrení, ktoré by mali na dotknutý členský štát významný finančný vplyv.
51. Okrem týchto prvkov môže Komisia zvážiť aj iné faktory, najmä úmysel členského štátu ukončiť porušovanie zásad právneho štátu, mieru spolupráce dotknutého členského štátu ⁵² alebo jeho odmietnutie úprimne spolupracovať s Komisiou v súvislosti s postupmi podľa nariadenia o podmienenosti, prípadne možné pretrvávanie alebo opakovanie podobných porušení zásad právneho štátu, a to aj napriek predchádzajúcim odporúčaniam alebo návrhom opatrení zo strany Komisie. Úmysel a miera spolupráce členského štátu sú takisto relevantné na účely určovania trvania

52

Pozri odôvodnenie 18 nariadenia o podmienenosti.

a rozsahu porušovania zásad právneho štátu⁵³. Komisia pri zvažovaní týchto faktorov zabezpečí objektívne a nestranné posúdenie.

52. V nariadení o podmienenosti sa vyžaduje, aby sa opatrenia v čo najväčšej možnej miere zameriavali na „činnosti Únie ovplyvnené porušeniami“.⁵⁴ Komisia vo svojom návrhu uvedie konkrétne programy alebo prostriedky ovplyvnené porušeniami zásad právneho štátu alebo tie programy a prostriedky, pri ktorých existuje riziko takéhoto ovplyvňovania, a navrhne opatrenia, ktoré sa budú v čo najväčšej možnej miere zameriavať na tieto programy alebo prostriedky. Ak to však nie je možné vrátane prípadov, keď má porušovanie zásad právneho štátu vplyv na výber vlastných zdrojov Únie, nariadením o podmienenosti sa povoľuje prijatie opatrení súvisiacich s inými činnosťami Únie, než sú činnosti ovplyvnené porušením zásad právneho štátu. Súdny dvor konštatoval, že by sa to mohlo týkať situácií, keď sa nedá⁵⁵ alebo už naďalej nedá zameriavať na tieto činnosti, prípadne sa na ne dá zameriavať len neprimerane, v záujme dosiahnutia cieľa nariadenia o podmienenosti, ktorým je zabezpečenie ochrany rozpočtu Únie ako celku, pričom tieto opatrenia sú potrebné na dosiahnutie daného cieľa⁵⁶. Inak by sa tento cieľ prostredníctvom nariadenia o podmienenosti dosiahnuť nedal. Okrem toho v prípadoch, keď sa nariadenie o podmienenosti uplatňuje dodatočne k iným právnym predpisom Únie alebo následne na ne, Komisia zohľadní celkový vplyv opatrení na zaistenie dodržiavania zásady proporcionality.
53. Pri posudzovaní proporcionality navrhovaných opatrení musí Komisia podľa článku 6 ods. 8 nariadenia o podmienenosti takisto zohľadniť rovnaké zdroje, aké boli použité na identifikáciu porušení zásad právneho štátu, ako sa uvádza v oddiele 5.2 týchto usmernení.

5. POSTUP A METODIKA PROCESU POSUDZOVANIA

5.1. Predbežné posúdenie Komisiou

54. Na účely identifikácie a posúdenia porušení zásad právneho štátu podľa nariadenia o podmienenosti Komisia vykoná dôkladné kvalitatívne posúdenie v závislosti od prípadu, pričom riadne zohľadní osobitné okolnosti a situáciu, a toto posúdenie bude vychádzať zo zásad a vlastností metodiky stanovenej v nasledujúcich bodoch týchto usmernení.

⁵³ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 332.

⁵⁴ Pozri článok 5 ods. 3 nariadenia o podmienenosti.

⁵⁵ Napríklad v prípadoch, keď sa zistí vplyv porušenia zásad právneho štátu na príjmy do rozpočtu Únie.

⁵⁶ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 275.

55. Komisia vykoná svoje posúdenie objektívne, nestranné a spravodlivo⁵⁷.

56. Na účely objektívnosti je potrebné, aby posúdenie vychádzalo zo skutočných faktov alebo dôkazov, ktoré má Komisia k dispozícii. Okrem rôznych kontaktov medzi Komisiou, inými orgánmi a členskými štátmi sa v článku 6 ods. 4 nariadenia o podmienenosti takisto objasňuje, že Komisia si môže vyžiadať akékoľvek dodatočné informácie, ktoré potrebuje na vykonanie posúdenia, a to vtedy, keď to bude považovať za vhodné. Môže si napríklad vyžiadať dodatočné informácie zamerané na potvrdenie splnenia podmienok na uplatnenie nariadenia o podmienenosti, posúdenie rozsahu vplyvu na rozpočet Únie alebo na ochranu finančných záujmov Únie (alebo rizika tohto vplyvu) alebo podrobnejšie posúdenie nápravných opatrení, ktoré členský štát zaviedol alebo plánuje zaviesť. Keďže jedným z kľúčových cieľov nariadenia o podmienenosti je to, aby sa používalo ako preventívny nástroj na ochranu rozpočtu Únie a finančných záujmov Únie, Komisia sa usiluje zabezpečiť otvorený dialóg a spoluprácu s dotknutým štátom a zároveň udržať správne tempo postupu.

57. Nestrannosť pri posudzovaní prípadov podľa nariadenia o podmienenosti znamená rovnaké zaobchádzanie medzi členskými štátmi. V článku 4 ods. 2 ZEÚ sa takisto vyžaduje, aby Únia rešpektovala rovnosť členských štátov pred zmluvami. V súlade s konzistentnou judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie to v prvom rade znamená, že s porovnateľnými situáciami sa nesmie zaobchádzať odlišne a že s odlišnými situáciami sa nesmie zaobchádzať rovnako, pokiaľ takéto zaobchádzanie nie je objektívne odôvodnené⁵⁸ na základe osobitných okolností charakterizujúcich každú konkrétnu situáciu. Hoci Komisia musí vykonávať svoje posúdenia s prihliadnutím na konkrétne vlastnosti právneho systému daného členského štátu a právomoc, ktorú má pri vykonávaní zásad právneho štátu, neznamená to, že povinnosti, pokiaľ ide o výsledok, ktorý sa má na základe nich dosiahnuť, sa môžu medzi jednotlivými členskými štátmi líšiť. Súdny dvor konštatoval, že dodržiavanie zásad právneho štátu by sa malo posudzovať na základe jednotných kritérií a že obsah zásad právneho štátu by mal byť jasný, mali by sa nimi stanovovať jasné a presné záväzné povinnosti týkajúce sa dosiahnutia výsledku a mali by byť členským štátom známe⁵⁹. Súdny dvor konštatoval, že členské štáty dokážu s dostatočnou presnosťou určiť základný obsah

⁵⁷ Pozri odôvodnenie 16 nariadenia o podmienenosti.

⁵⁸ Pozri okrem iného rozsudok z 20. septembra 1988, Španielske kráľovstvo/Rada Európskych spoločenstiev, 203/86, ECLI:EU:C:1988:420, bod 25. Z novších prípadov pozri rozsudok z 8. októbra 2020, Universitatea „Lucian Blaga“ Sibiu a i., C-644/19, ECLI:EU:C:2020:810, bod 44.

⁵⁹ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, body 233 a 235 a rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, body 265 a 283.

a požiadavky vyplývajúce z každej zo zásad uvedených v článku 2 písm. a) nariadenia⁶⁰.

58. Pokiaľ ide o spravodlivosť posúdenia podľa nariadenia o podmienenosti, Komisia sa domnieva, že to zahŕňa prijatie komplexného stanoviska ku všetkým posudzovaným okolnostiam s cieľom identifikovať porušenia zásad právneho štátu, ktoré sú relevantné podľa nariadenia o podmienenosti.
59. Útvary Komisie najprv overia, či príslušné zdroje odkazujú na porušenie zásad právneho štátu, ktoré už boli zistené, alebo v prípade, že predtým neboli identifikované, či existujú opodstatnené dôvody domnievať sa, že došlo k takémuto porušeniu zásad právneho štátu. Vzhľadom na tento účel sa Komisia domnieva, že konečné rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie sú nezvratné. Následne sa overí, či sa toto porušenie zásad právneho štátu týka situácie alebo konania orgánov, ktoré sú relevantné z hľadiska správneho finančného riadenia rozpočtu Únie alebo ochrany finančných záujmov Únie, ako sa stanovuje v článku 4 ods. 1 a 2 nariadenia.
60. Po druhé, keďže samotné zistenie, že došlo k porušeniu zásad právneho štátu, nestačí na začatie uplatňovania nariadenia o podmienenosti, útvary Komisie posúdia, či porušenie zásad právneho štátu ovplyvňuje alebo vážne ohrozuje správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo finančné záujmy Únie, pričom sa zohľadnia kritériá analyzované v oddiele 2.2 týchto usmernení. Komisia bude klásť osobitý dôraz na nápravné opatrenia alebo iné prostriedky nápravy, ktoré už prijala v podobných prípadoch v rámci postupov uvedených v oddiele 3 alebo iných postupov v oblasti práva Únie, a to za predpokladu, že tieto postupy súviseli so situáciami, ktoré naznačujú porušenia zásad právneho štátu podľa nariadenia o podmienenosti.
61. Útvary Komisie nakoniec posúdia, či zistené porušenie zásad právneho štátu má dostatočne priamu súvislosť s vplyvmi na správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo na finančné záujmy Únie. Vzhľadom na tento účel sa Komisia domnieva, že konečné rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie a predchádzajúce nápravné opatrenia alebo iné prostriedky nápravy, ktoré už prijala v podobných prípadoch podľa postupov uvedených v oddiele 3, sú osobitne relevantné.

5.2. Zdroje informácií

62. Komisia sa snaží náležite a dôkladne posúdiť otázky relevantné pre uplatňovanie nariadenia o podmienenosti na základe širokej škály dôkazov, pokiaľ je to relevantné pre splnenie podmienok na uplatňovanie nariadenia o podmienenosti. Škála a rozsah dôkazov sa bude posudzovať na základe povahy každého prípadu, pričom sa zohľadnia všetky relevantné okolnosti. Komisia zabezpečí, aby informácie, ktoré používa, boli relevantné a aby zdroje týchto informácií boli spoľahlivé.

⁶⁰ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 240.

5.2.1. Všeobecné zdroje informácií

63. Komisia sa bude snažiť využiť viacero zdrojov na identifikáciu, krížovú kontrolu a posúdenie príslušných porušení zásad právneho štátu s cieľom dospieť k vlastným záverom o tom, či podmienky stanovené v nariadení sú splnené. V odôvodnení 16 nariadenia o podmienenosti sa uvádzajú konkrétne zdroje vrátane „rozsudkov Súdneho dvora Európskej únie, správ Dvora audítorov, výročnej správy Komisie o právnom štáte a jej porovnávacieho prehľadu EÚ v oblasti justície, správ Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF) a prípadne Európskej prokuratúry, ako aj záverov a odporúčaní príslušných medzinárodných organizácií a sietí, a to aj orgánov Rady Európy ako sú Skupina štátov Rady Európy proti korupcii (GRECO) a Benátska komisia, najmä jej zoznam kritérií právneho štátu, a európske siete najvyšších súdov a súdnych rád“.
64. Okrem uvedených zdrojov, ktoré nemajú špecifickú alebo absolútnu dôkaznú silu, Komisia v prípade potreby zohľadní aj ďalšie relevantné informácie. Môže to zahŕňať napríklad výročné správy Komisie o ochrane finančných záujmov Európskej únie – Boj proti podvodom (ďalej len „správy o ochrane finančných záujmov“) a súvisiace výročné uznesenia Európskeho parlamentu, informácie, na ktorých boli založené príslušné správy Komisie, OLAF-u a Európskej prokuratúry, informácie obsiahnuté v audítorských správach útvarov Komisie, ako aj informácie získané od vnútroštátnych orgánov a zainteresovaných strán a iné verejne dostupné informácie, ako sú rozsudky vnútroštátnych súdov alebo rozhodnutia vnútroštátnych orgánov.
65. Komisia má takisto možnosť priamo kontaktovať iné orgány a uznané inštitúcie, ako napríklad národný koordinačný útvar pre boj proti podvodom (ďalej len „AFCOS“). Zatiaľ čo v odôvodnení 16 nariadenia o podmienenosti sa uvádza, že Komisia „by mohla v prípade potreby na účely vypracovania dôkladného kvalitatívneho posúdenia konzultovať s Agentúrou Európskej únie pre základné práva a Benátskou komisiou“, možnosť takýchto konzultácií sa neobmedzuje na tieto dva orgány a Komisia sa obráti na ktorúkoľvek inštitúciu alebo orgán, ak to považuje za potrebné, a to s cieľom zistiť porušenia zásad právneho štátu a zlepšiť posudzovanie prípadov podľa nariadenia o podmienenosti.

5.2.2. Sťažnosti

66. Ďalším cenným zdrojom informácií je podávanie podložených sťažností akoukoľvek treťou stranou, ktorá si môže byť vedomá relevantných informácií a dôkazov o porušení zásad právneho štátu, ktoré môžu ovplyvniť správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo ochranu finančných záujmov Únie, prípadne ich vážne ohroziť.

67. Nariadením o podmienenosti ako rozpočtovým nástrojom sa neposkytujú prostriedky nápravy ani právo na nápravu, ktorých by sa sťažovateľ mohol dovolávať⁶¹. Sťažovatelia, ktorí žiadajú o nápravné opatrenia, ktoré sú im určené, a to aj pokiaľ ide o škody, ich nemôžu získať od Komisie, ale môžu zvážiť podanie sťažností vnútroštátnym orgánom alebo podať žaloby na vnútroštátnych súdoch. Európska únia ponúka prostriedky na podávanie sťažností na úrovni EÚ. Najmä v prípade členského štátu, ktorý nedodržiava právo Únie, môže porušenie oznámiť Komisii každý občan, podnik alebo iná zainteresovaná strana⁶².
68. Útvary Komisie po doručení sťažnosti týkajúcej sa nariadenia o podmienenosti posúdia, či obsahuje podložené informácie a dôkazy, ktoré Komisia môže použiť na účely svojho posúdenia podľa nariadenia o podmienenosti. V tejto súvislosti treba poznamenať, že sťažnosti týkajúce sa porušení zásad právneho štátu bez uvedenia vplyvu, ktorý môžu porušenia mať, alebo rizík, ktoré môžu predstavovať, a to z hľadiska správneho finančného riadenia rozpočtu Únie alebo ochrany finančných záujmov Únie, nebudú stačiť na to, aby sa dospelo k záveru, že sú splnené podmienky podľa nariadenia, pokiaľ Komisia nestanoví tento účinok alebo tieto riziká na základe dodatočných dôvodov. V závislosti od okolností každého prípadu môžu útvary Komisie vyzvať sťažovateľa, aby poskytol dodatočné informácie na odôvodnenie sťažnosti, a to v stanovenej lehote. Ak sa v stanovenej lehote neposkytnú žiadne dodatočné informácie, Komisia bude uchovávať záznamy o predložených informáciách, ale nemôže v nadväznosti na sťažnosť prijať následné opatrenia.
69. Ak sú predložené informácie dostatočne podložené a relevantné na účely posúdenia Komisie, útvary Komisie môžu v prípade potreby požiadať o ďalšie informácie alebo dôkazy. Ak sa to považuje za vhodné, útvary Komisie sa môžu stretnúť aj so sťažovateľom alebo s jeho zástupcami, aby sa objasnili vznesené tvrdenia a aby sa prediskutovali konkrétne otázky týkajúce sa sťažnosti. Útvary Komisie sa môžu obrátiť aj na iné orgány alebo inštitúcie v súvislosti s informáciami predloženými sťažovateľom s cieľom potvrdiť alebo doplniť informácie a dôkazy poskytnuté sťažovateľom v súlade s článkom 6 ods. 4 nariadenia o podmienenosti.
70. Komisia sa bude snažiť informovať sťažovateľov o opatreniach, ktoré navrhuje prijať v súvislosti so sťažnosťou, a to v orientačnom časovom rámci [porovnaj osem mesiacov] od doručenia sťažnosti. Podlieha to však okolnostiam konkrétneho prípadu a závisí to najmä od skutočnosti, či Komisia dostala od sťažovateľa dostatočné informácie. Ak sa Komisia rozhodne začať postup stanovený v článku 6 nariadenia

⁶¹ Nie je tým dotknutá ochrana legitímnych práv konečných príjemcov a prijímateľov finančných prostriedkov Únie podľa nariadenia o podmienenosti (pozri oddiel 6).

⁶² Zoznam týchto ďalších zdrojov vrátane formulára sťažnosti, pokiaľ ide o porušenie práva Únie, je k dispozícii na adrese https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/contact/problems-and-complaints/complaints-about-breaches-eu-law/how-make-complaint-eu-level_sk.

o podmienenosti a navrhne Rade vhodné opatrenia, v zásade informuje sťažovateľa 1. po zaslaní oznámenia členskému štátu a 2. po zaslaní svojho návrhu Rade.

71. S cieľom uľahčiť podávanie sťažností podľa nariadenia o podmienenosti Komisia zriadila v rámci svojho Ústredného finančného útvaru svojho Generálneho riaditeľstva pre rozpočet osobitnú e-mailovú schránku BUDG-CONDITIONALITY-REGIME-COMPLAINTS@ec.europa.eu, prostredníctvom ktorej môže tretia strana upozorniť Komisiu na údajné porušenia zásad právneho štátu súvisiace s nariadením o podmienenosti. V prílohe II k usmerneniam sa uvádzajú informácie, ktoré sa môžu uviesť pri kontaktovaní Komisie, ako aj odporúčaný formulár, ktorý sa môže použiť na predkladanie takýchto sťažností. Pokiaľ sa nedohodne inak, totožnosť sťažovateľa bude prísne dôverná a Komisia zabezpečí dodržiavanie pravidiel stanovených v smernici (EÚ) 2019/1937⁶³.

5.2.3. Predbežné kontakty s dotknutým členským štátom

72. Komisia môže kontaktovať dotknutý členský štát pred zaslaním písomného oznámenia podľa článku 6 ods. 1 nariadenia o podmienenosti, ak je to potrebné na jej predbežné posúdenie. Ak teda Komisia na základe sťažnosti alebo na základe akýchkoľvek iných zhromaždených informácií ešte nie je schopná určiť, či má opodstatnené dôvody domnievať sa, že sú splnené podmienky stanovené v článku 4 nariadenia, mala by mať možnosť kontaktovať dotknutý členský štát s cieľom zhromaždiť informácie alebo vysvetlenia, ktoré by mohla potrebovať, a to vo vhodnej a v primeranej lehote. V rovnakej lehote môže členský štát využiť príležitosť na nápravu situácie.
73. V takýchto prípadoch sa Komisia bude snažiť viesť otvorený dialóg s dotknutým členským štátom s cieľom umožniť posilnenú spoluprácu a prípadne riešiť obavy v počiatočnom štádiu. Tento prístup odráža aj zásadu lojálnej spolupráce zakotvenú v článku 4 ods. 3 ZEÚ, ako aj skutočnosť, že jedným z kľúčových cieľov nariadenia o podmienenosti je prevencia. Ak Komisia požiada členský štát o úvodné písomné vysvetlenia, stanoví lehoty, ktoré budú odrážať rozsah a zložitosť požadovaných vysvetlení.
74. Ak dotknutý členský štát nezareaguje alebo nespolupracuje v lehote stanovenej Komisiou, Komisia bezodkladne dokončí svoje predbežné posúdenie na základe informácií, ktoré má k dispozícii.
75. Počas akýchkoľvek predbežných kontaktov s členskými štátmi, ak sa takéto predbežné kontakty považujú za potrebné, bude Komisia pri všetkých členských štátoch uplatňovať rovnaké zásady objektivity, nestrannosti a spravodlivosti, a tieto bude uplatňovať aj počas celého postupu a jej posudzovania.

⁶³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1937 z 23. októbra 2019 o ochrane osôb, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie (Ú. v. EÚ L 305, 26.11.2019, s. 17).

5.3. Formálny postup podľa článku 6 nariadenia o podmienenosti

76. Ak Komisia zistí, že má opodstatnené dôvody domnievať sa, že podmienky na prijatie opatrení podľa nariadenia o podmienenosti sú splnené a že iné postupy stanovené v právnych predpisoch Únie by jej neumožnili chrániť rozpočet Únie účinnejšie, zašle dotknutému členskému štátu písomné oznámenie, v ktorom uvedie skutkové okolnosti a konkrétne dôvody, na ktorých založila svoje zistenia, a začne postup podľa článku 6 nariadenia o podmienenosti (ďalej len „postup“).
77. Dotknutý členský štát by mal poskytnúť požadované informácie a môže navrhnúť alebo prijať nápravné opatrenia na riešenie zistení Komisie uvedených v písomnom oznámení alebo žiadosti o pripomienky v súlade s článkom 6 ods. 7 nariadenia o podmienenosti v lehote stanovenej Komisiou, ktorá je najmenej jeden mesiac a nie dlhšia ako tri mesiace od dátumu oznámenia alebo žiadosti o pripomienky⁶⁴. Ak Komisia v nadväznosti na výmeny informácií podľa článku 6 ods. 1 až 7 nariadenia o podmienenosti zistí, že podmienky na uplatňovanie nariadenia o podmienenosti sú splnené, a usúdi, že prípadne ponúknuté nápravné opatrenia nie sú primerané, navrhne Rade prijať opatrenia na ochranu rozpočtu Únie alebo finančných záujmov Únie.
78. Komisia pri rozhodovaní o tom, či navrhne opatrenia, náležite posúdi doručené informácie a všetky pripomienky dotknutého členského štátu počas celého postupu⁶⁵, ako aj primeranosť akýchkoľvek nápravných opatrení navrhnutých v priebehu postupu. Pri posudzovaní opatrení, ktoré sa môžu navrhnúť, sa Komisia bude opierať aj o všetky informácie zhromaždené v súvislosti s akýmikoľvek možnými predbežnými kontaktmi s dotknutým členským štátom, a to aj pred začatím postupu v prípade, že je to relevantné, ako aj o všetky relevantné informácie z dostupných zdrojov vrátane rozhodnutí, záverov a odporúčaní inštitúcií a orgánov Únie, iných relevantných medzinárodných organizácií a iných uznaných inštitúcií.
79. Okrem zaručenia procesných práv dotknutého členského štátu sa postup bude vykonávať aj v súlade so zásadami objektivity, nediskriminácie a rovnakého zaobchádzania s dotknutým členským štátom a bude prebiehať podľa nestranného prístupu založeného na dôkazoch⁶⁶. V súlade s odôvodnením 23 nariadenia o podmienenosti sa Komisia zaväzuje čo najvhodnejšie využiť svoje práva podľa článku 237 ZFEÚ a rokovacieho poriadku Rady⁶⁷ s cieľom zabezpečiť, aby Rada prijala včasné rozhodnutie o návrhu opatrení⁶⁸.

⁶⁴ Pozri článok 6 ods. 5 nariadenia o podmienenosti.

⁶⁵ Pozri článok 6 ods. 7 nariadenia o podmienenosti.

⁶⁶ Pozri odôvodnenie 26 nariadenia o podmienenosti.

⁶⁷ Rozhodnutie Rady 2009/937/EÚ z 1. decembra 2009, ktorým sa prijíma rokovací poriadok Rady (Ú. v. EÚ L 325, 11.12.2009, s. 35).

⁶⁸ Pozri článok 6 ods. 10 nariadenia o podmienenosti.

5.4. Postup zrušenia opatrení

80. Po prijatí opatrení Radou bude Komisia pravidelne monitorovať situáciu v dotknutom členskom štáte. Podľa článku 7 ods. 2 nariadenia o podmienenosti Komisia na žiadosť dotknutého členského štátu alebo z vlastnej iniciatívy a najneskôr jeden rok po prijatí opatrení Radou opätovne posúdi situáciu v dotknutom členskom štáte, pričom zohľadní dôkazy, ktoré predložil, ako aj primeranosť akýchkoľvek nápravných opatrení prijatých dotknutým členským štátom.
81. Dotknutý členský štát môže kedykoľvek prijať nové nápravné opatrenia a Komisii predložiť písomné oznámenie vrátane dôkazov o tom, že podmienky na prijatie opatrení už nie sú splnené.
82. Komisia pri posudzovaní písomného oznámenia predloženého dotknutým členským štátom alebo akýchkoľvek iných informácií, ktoré zhromaždila po prijatí opatrení Radou, bude postupovať v súlade s metodikou a zásadami objektivity, nestrannosti a spravodlivosti, ktoré sú podrobne opísané v oddiele 5.1 týchto usmernení. Pri vykonávaní svojho posúdenia sa Komisia bude opierať o všetky zdroje informácií uvedené v oddiele 5.2 týchto usmernení⁶⁹, ktoré sa zhromaždili po prijatí opatrení Radou.
83. Ak po posúdení písomného oznámenia predloženého členským štátom alebo po posúdení akýchkoľvek iných informácií, ktoré Komisia zhromaždila po prijatí opatrení Radou, Komisia nedokáže odôvodnene určiť, že situácia, ktorá viedla k prijatiu opatrení, sa napravila, môže pred ukončením svojho posúdenia v súlade s článkom 7 ods. 2 posledným odsekom a článkom 6 ods. 4 nariadenia o podmienenosti požiadať o dodatočné informácie dotknutý členský štát alebo akúkoľvek tretiu stranu, ktorá môže disponovať relevantnými informáciami.
84. Dotknutý členský štát by mal poskytnúť požadované informácie a môže navrhnúť alebo upraviť pôvodne navrhované nápravné opatrenia na riešenie obáv Komisie v lehote stanovenej Komisiou, ktorá je najmenej jeden mesiac a nie dlhšia ako tri mesiace od dátumu oznámenia alebo žiadosti o pripomienky⁷⁰. Ak sa Komisia na základe týchto výmen informácií a svojho záverečného posúdenia domnieva, že situácia, ktorá viedla k prijatiu opatrení, sa napravila, predloží Rade návrh vykonávacieho rozhodnutia, ktorým sa prijaté opatrenia zrušia, a to v súlade s článkom 7 ods. 2 nariadenia o podmienenosti. Ak Komisia zistí, že situácia, ktorá viedla k prijatiu opatrení, sa napravila čiastočne, predloží Rade návrh vykonávacieho rozhodnutia, ktorým sa prijaté opatrenia upravujú.

⁶⁹ V súlade s článkom 7 ods. 2 posledným odsekom a článkom 6 ods. 3 nariadenia o podmienenosti.

⁷⁰ Pozri článok 7 ods. 2 poslednú vetu v spojení s článkom 6 ods. 5 nariadenia o podmienenosti.

85. Opatrenia sa môžu zrušiť alebo upraviť, ak porušovanie zásad právneho štátu napriek pretrvávaniu už nemá vplyv na rozpočet Únie alebo na ochranu finančných záujmov Únie⁷¹. Ak Komisia zistí, že situácia, ktorá viedla k prijatiu opatrení, sa nenapravila, zašle dotknutému členskému štátu odôvodnené rozhodnutie a informuje o tom Radu.

86. Okrem zaručenia procesných práv dotknutého členského štátu sa postup bude vykonávať aj v súlade so zásadami objektivity, nediskriminácie a rovnakého zaobchádzania s dotknutým členským štátom a bude prebiehať podľa nestranného prístupu založeného na dôkazoch⁷². V súlade s odôvodnením 23 nariadenia o podmienenosti sa Komisia zaväzuje čo najvhodnejšie využiť svoje práva podľa článku 237 ZFEÚ a rokovacieho poriadku Rady⁷³ s cieľom zabezpečiť, aby Rada prijala včasné rozhodnutie o návrhu na zrušenie alebo úpravu opatrení⁷⁴.

6. OCHRANA LEGITÍMNYCH PRÁV KONEČNÝCH PRÍJEMCOV A PRIJÍMATEĽOV FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV ÚNIE PODĽA NARIADENIA O PODMIENENOSTI

87. Opatrenia prijaté podľa nariadenia o podmienenosti budú mať finančný alebo hospodársky vplyv. Takýto vplyv by sa však mal obmedziť na dotknutý členský štát alebo v osobitných prípadoch na určité vnútroštátne subjekty, ktoré riadia finančné prostriedky. Pokiaľ nie je v rozhodnutí, ktorým sa opatrenia prijímajú, stanovené na základe riadne opodstatnených dôvodov v súlade s uplatniteľnými pravidlami Únie inak, uloženie týchto opatrení by nemalo mať vplyv na predtým existujúce povinnosti subjektov verejnej správy alebo členských štátov uskutočňovať platby konečným príjemcom finančných prostriedkov alebo prijímateľom, ktorí majú nárok na takéto platby v rámci príslušného programu alebo fondu Únie.

88. Opatrenia sa môžu týkať fondov Únie alebo programov Únie v rámci všetkých spôsobov riadenia rozpočtu Únie, t. j. plneného priamo (riadené útvarmi Komisie alebo prostredníctvom výkonných agentúr⁷⁵), nepriamo [jedným zo subjektov uvedených v článku 62 ods. 1 písm. c) nariadenia o rozpočtových pravidlách] alebo spoločne s členskými štátmi (zdieľané riadenie⁷⁶).

⁷¹ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, bod 178 a rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, bod 217.

⁷² Pozri odôvodnenie 26 nariadenia o podmienenosti.

⁷³ Rozhodnutie Rady 2009/937/EÚ z 1. decembra 2009, ktorým sa prijíma rokovací poriadok Rady (Ú. v. EÚ L 325, 11.12.2009, s. 35).

⁷⁴ Pozri článok 6 ods. 10 nariadenia o podmienenosti.

⁷⁵ Pozri článok 62 ods. 1 písm. a) nariadenia o rozpočtových pravidlách.

⁷⁶ Pozri článok 63 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

89. Uložením opatrení sa nemenia existujúce povinnosti subjektov verejnej správy alebo členských štátov implementovať program alebo fond v rámci akéhokoľvek spôsobu riadenia, a to najmä ich právne povinnosti uskutočňovať platby konečným príjemcom finančných prostriedkov alebo prijímateľom, ako sa stanovuje v uplatniteľných nástrojoch Únie a osobitných právnych aktoch, ktorými sa takéto povinnosti vytvorili, pokiaľ sa v rozhodnutí, ktorým sa ukladajú opatrenia, nestanovuje inak.
90. Inými slovami, subjekty verejnej správy alebo členské štáty nemôžu použiť vhodné opatrenia prijaté Radou ako odôvodnenie na to, aby sa zbavili svojich existujúcich povinností, ktoré majú voči konečným príjemcom finančných prostriedkov alebo prijímateľom a ktoré sa týkajú platieb podľa príslušných uplatniteľných pravidiel.
91. V článku 5 ods. 2 nariadenia o podmienenosti sa uvádza, že uloženie vhodných opatrení nemá vplyv na povinnosti subjektov verejnej správy alebo členských štátov implementovať program alebo fond, a najmä nemá vplyv na povinnosti, ktoré majú voči konečným príjemcom finančných prostriedkov alebo prijímateľom, pokiaľ sa v rozhodnutí, ktorým sa prijímajú opatrenia, nestanovuje inak. Komisia sa domnieva, že záver v súvislosti s tým, či vhodné opatrenia môžu oprávnene ovplyvniť práva prijímateľov alebo konečných príjemcov finančných prostriedkov, si vyžaduje analýzu jednotlivých prípadov a Komisia v tejto súvislosti posúdi všetky relevantné informácie. V tejto fáze sa v zásade domnieva, že ak sa prijímateľ alebo konečný príjemca finančných prostriedkov podieľal na porušení zásad právneho štátu, napríklad v prípadoch korupcie, systémových podvodov a konfliktov záujmov, tak opatrenia, ktoré sa majú prijať podľa nariadenia o podmienenosti, môžu mať vplyv aj na tohto prijímateľa alebo príjemcu finančných prostriedkov. Ak by si Komisia bola vedomá takýchto prípadov, do svojho návrhu Rade zahrnie i) svoj záver v súvislosti s tým, či by navrhované opatrenia mali mať vplyv na konkrétnych konečných prijímateľov alebo príjemcov finančných prostriedkov; ii) odôvodnenia tohto záveru a iii) svoj konkrétny návrh týkajúci sa týchto prijímateľov alebo príjemcov finančných prostriedkov.

Informačné nástroje a podávanie správ

92. Prijímatelia alebo koneční príjemcovia finančných prostriedkov z programov alebo fondov Únie by podľa nariadenia o podmienenosti mali byť informovaní o svojich právach. Na tento účel Komisia zriadila špecializovanú webovú stránku https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/protection-eu-budget/rule-law-conditionality-regulation_sk, na ktorej môžu občania vrátane prijímateľov alebo konečných príjemcov finančných prostriedkov požiadať o neformálne usmernenie. Takisto môžu Komisii predkladať informácie o otázkach, ktoré sú relevantné pre uplatňovanie nariadenia o podmienenosti, a to vyplnením a zaslaním formulára sťažnosti, ktorý je k dispozícii na tejto webovej stránke, do osobitnej e-mailovej schránky BUDG-CONDITIONALITY-REGIME-COMPLAINTS@ec.europa.eu. Komisia uverejní na svojej webovej stránke informácie o opatreniach prijatých Radou na návrh Komisie, aby si prijímatelia a koneční príjemcovia finančných prostriedkov boli vedomí opatrení uložených každému členskému štátu.

93. Ak po uložení vhodných opatrení Radou podľa nariadenia o podmienenosti dotknutý členský štát odmietne uhradiť platby prijímateľom alebo konečným príjemcom finančných prostriedkov z programov alebo fondov Únie, ktorých sa opatrenia týkajú, dotknutí prijímatelia alebo koneční príjemcovia finančných prostriedkov by sa mali najprv obrátiť na príslušné vnútroštátne orgány, pričom by mali využiť všetky opatrenia, ktoré majú k dispozícii podľa platných vnútroštátnych pravidiel, a to vrátane sťažností adresovaných príslušnému orgánu dotknutého členského štátu. V prípade, že takéto opatrenie nie je k dispozícii alebo nie je účinné⁷⁷, prijímatelia by mali informovať Komisiu a ak je to možné, mali by poskytnúť v tejto súvislosti relevantné dôkazy. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby v súlade s uplatniteľným právnym rámcom nadväzovali na právne kroky primerané opatrenia.
94. Prijímatelia alebo koneční príjemcovia finančných prostriedkov by mohli informovať Komisiu o možných porušeníach článku 5 ods. 2 nariadenia o podmienenosti v prípade, že sa ich priamo týka. Prijímatelia alebo koneční príjemcovia finančných prostriedkov by vo svojich sťažnostiach mali jasne uviesť i) právny základ svojho práva prijímať platby od členského štátu; ii) nesplnenie povinnosti členského štátu zaplatiť podľa pravidiel príslušného programu alebo fondu Únie; iii) právne kroky, ktoré už podnikli, a prípadný súvisiaci výsledok, pričom by mali poskytnúť všetky potrebné dôkazy a podporné doklady na preukázanie začatia príslušných súdnych konaní, ako aj skutočnosti, že členský štát neplní svoje povinnosti podľa článku 5 nariadenia o podmienenosti (ak sú k dispozícii). Sťažnosti by mali obsahovať všetky informácie požadované v prílohe III k týmto usmerneniam.
95. Úradníkov a ostatných zamestnancov Únie sa podľa článku 339 ZFEÚ a článku 17 služobného poriadku týka povinnosť mlčanlivosti, ktorá sa vzťahuje na informácie chránené služobným tajomstvom. Komisia takisto zabezpečí dodržiavanie pravidiel stanovených v smernici (EÚ) 2019/1937⁷⁸.
96. Pri implementácii finančných prostriedkov Únie v rámci zdieľaného riadenia majú členské štáty, ktorých sa týkajú opatrenia prijaté podľa nariadenia o podmienenosti, povinnosť podávať Komisii správy o konkrétnych krokoch, ktoré prijali na splnenie svojich povinností zaplatiť konečným príjemcom finančných prostriedkov alebo prijímateľom v rámci dotknutého fondu alebo programu Únie. Takéto podávanie správ by malo zahŕňať informácie a dôkazy o splnení týchto povinností (napr. príslušné

⁷⁷ Napríklad v prípadoch, keď sa odpoveď/rozhodnutie vnútroštátnych orgánov týkajúce sa konania prijímateľa neodôvodnene oneskorí.

⁷⁸ Viac informácií o tom, ako Komisia vybavuje sťažnosti, možno nájsť na internetovej adrese: https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/contact/problems-and-complaints/complaints-about-breaches-eu-law/how-make-complaint-eu-level_sk.

účtovné záznamy a podporné doklady) a malo by sa uskutočňovať každé tri mesiace od prijatia opatrení⁷⁹.

97. Komisia na základe podávania správ podľa článku 5 ods. 2 nariadenia o podmienenosti a akéhokoľvek iného dôkazu poskytnutého dotknutým členským štátom alebo iných zhromaždených informácií, a to aj prostredníctvom informácií získaných od konečných príjemcov finančných prostriedkov alebo prijímateľov, overí, či boli dodržané platobné povinnosti voči konečným príjemcom finančných prostriedkov alebo prijímateľom stanovené v nariadení o podmienenosti a v inom uplatniteľnom právnom predpise Únie, pokiaľ ide o implementovanie finančných prostriedkov v rámci zdieľaného riadenia. V prípade potreby vynaloží maximálne úsilie na zabezpečenie toho, aby sa akákoľvek suma splatná od subjektov verejnej správy alebo členských štátov skutočne vyplatila konečným príjemcom finančných prostriedkov alebo prijímateľom v súlade s príslušnými odvetvovými pravidlami. Môže to zahŕňať napríklad uplatňovanie finančných opráv v súlade s uplatniteľným právom Únie⁸⁰. Komisia môže takisto rozhodnúť o začatí konania o nesplnení povinnosti proti dotknutému členskému štátu s cieľom zabezpečiť splnenie povinnosti členského štátu, ktorá je zakotvená v článku 5 ods. 2 nariadenia. Komisia zabezpečí dodržiavanie procesných práv dotknutého členského štátu pred prijatím akéhokoľvek opatrenia na zabezpečenie splnenia povinnosti členských štátov zaplatiť konečným príjemcom finančných prostriedkov alebo prijímateľom.

7. PRESKÚMANIE TÝCHTO USMERNENÍ

98. Komisia môže tieto usmernenia vo vhodnom čase preskúmať s cieľom zohľadniť vývoj svojej praxe, príslušné zmeny právnych predpisov Únie alebo príslušnú judikatúru Súdneho dvora Európskej únie a zároveň zabezpečiť právnu istotu. Pri preskúmaní usmernení bude Komisia konzultovať s členskými štátmi a Európskym parlamentom.

⁷⁹ Pozri článok 5 ods. 2 a odôvodnenie 19 nariadenia o podmienenosti.

⁸⁰ Pozri odôvodnenie 19 nariadenia o podmienenosti.

PRÍLOHA I

Porušenia zásad právneho štátu

Príklady poukazujúce na porušenie zásad právneho štátu (článok 3 nariadenia o podmienenosti)

a) Ohrozovanie nezávislosti súdnictva. V tejto súvislosti sa v odôvodnení 10 nariadenia o podmienenosti uvádza, že „v rámci nezávislosti súdnictva sa predpokladá najmä to, že dotknutý súdny orgán dokáže vykonávať v rámci príslušných pravidiel aj v praxi svoje súdne funkcie úplne autonómne bez toho, aby podliehal akémukoľvek hierarchickému obmedzovaniu, alebo aby bol podriadený akémukoľvek inému orgánu, a bez toho, aby dostával príkazy alebo pokyny z akéhokoľvek iného zdroja, čím je chránený pred vonkajšími zásahmi alebo tlakmi spôsobujúcimi zhoršenie nezávislého úsudku jeho členov a ovplyvňovanie ich rozhodovania. Záruka nezávislosti a záruka nestrannosti si vyžadujú pravidlá, najmä pokiaľ ide o zloženie orgánu a vymenúvanie, dĺžku funkčného obdobia a dôvody zamietnutia alebo odvolania jeho členov, aby sa odstránili akékoľvek oprávnené pochybnosti v mysli osôb, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť tohto orgánu vonkajšími faktormi a jeho neutralitu vo vzťahu k záujmom presadzovaným pred ním.“

Podľa judikatúry Súdneho dvora „pojem nezávislosť najmä predpokladá, že dotknutý orgán vykonáva svoje súdne úlohy samostatne, nikomu hierarchicky nepodlieha alebo nie je podriadený a od nikoho neprijíma príkazy alebo inštrukcie, čím je chránený pred vonkajšími zásahmi alebo tlakmi, ktoré by mohli ohroziť nezávislosť rozhodovania jeho členov a ovplyvniť ich rozhodnutia.“⁸¹

b) Nezabránenie svojvoľným alebo nezákonným rozhodnutiam orgánov verejnej moci, nenapravenie alebo nepotrestanie takýchto rozhodnutí vrátane takýchto rozhodnutí prijatých

– orgánmi presadzovania práva,

– neposkytnutie finančných a ľudských zdrojov ovplyvňujúce riadne fungovanie uvedených orgánov,

– nezabezpečenie toho, aby nedochádzalo ku konfliktom záujmov.

Podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie tieto „situácie môžu viesť k nedodržaniu zásady zákazu svojvôle výkonnej moci alebo zásady účinnej súdnej ochrany.“⁸²

c) Obmedzovanie dostupnosti a účinnosti právnych prostriedkov nápravy, a to aj

⁸¹ Rozsudok z 27. februára 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses/Tribunal de Contas, C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117, bod 44. Pozri okrem iného aj rozsudky z 24. júna 2019, Komisia/Poľská republika, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531 a z 20. apríla 2021 Republika/I-Prim Ministru, C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311.

⁸² Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada, C-156/21 ECLI:EU:C:2022:97, bod 245 a v ňom citovanú judikatúru.

- reštriktívnymi procesnými pravidlami,
- nedostatočné vykonávanie rozsudkov,
- obmedzovanie účinného vyšetrovania, stíhania alebo trestania porušení zákona.

V súvislosti s tým sa v odôvodneniach 8 a 9 nariadenia o podmienenosti uvádza, že:

„(8) Správne finančné riadenie môžu členské štáty zabezpečiť len vtedy, ak orgány verejnej moci konajú v súlade so zákonom, ak sú prípady podvodov vrátane daňových podvodov, daňových únikov, korupcie, konfliktu záujmov alebo iných porušení zákona účinne stíhané vyšetrovacími zložkami a prokuratúrou, a ak svojvoľné alebo nezákonné rozhodnutia orgánov verejnej moci vrátane orgánov presadzovania práva môžu byť predmetom účinného súdneho preskúmania zo strany nezávislých súdov a Súdneho dvora Európskej únie.

(9) Nezávislosť a nestrannosť súdnictva by mala byť zaručená vždy a vyšetrovacie zložky a prokuratúra by mali mať možnosť náležite vykonávať svoje funkcie. Súdnicstvo a vyšetrovacie zložky a prokuratúra by mali disponovať dostatočnými finančnými a ľudskými zdrojmi a postupmi na to, aby mohli konať účinne a spôsobom, ktorý plne dodržiava právo na spravodlivý proces vrátane dodržiavania práva na obhajobu. Konečné rozsudky by sa mali účinne vykonávať. Uvedené podmienky sa vyžadujú ako minimálna záruka proti nezákonným a svojvoľným rozhodnutiam orgánov verejnej moci, ktoré by mohli poškodiť finančné záujmy Únie.“

Príklady konkrétnych situácií alebo konania orgánov⁸³, ktoré môžu byť dotknuté porušením zásad právneho štátu (článok 4 ods. 2 nariadenia o podmienenosti)

a) Riadne fungovanie orgánov, ktoré plnia rozpočet Únie, vrátane úverov a iných nástrojov zaručených rozpočtom Únie, najmä v kontexte postupov verejného obstarávania alebo udeľovania grantov.

b) Riadne fungovanie orgánov vykonávajúcich finančnú kontrolu, monitorovanie a audit a riadne fungovanie účinných a transparentných systémov finančného riadenia a zodpovednosti. Súdny dvor v tejto súvislosti objasnil, že „výraz „účinné a transparentné systémy finančného riadenia a zodpovednosti“ sa vzťahuje na pojem „finančné riadenie“, ktorý súvisí s pojmom „správne finančné riadenie“ uvedeným v samotných zmluvách, a to najmä v článku 310 ods. 5 a článku 317 ods. 1 ZFEÚ, a vymedzeným v článku 2 bode 59 nariadenia o rozpočtových pravidlách ako plnenie rozpočtu v súlade so zásadami hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti. Výrazom „finančná zodpovednosť“ sa zohľadňujú

⁸³ Tieto príklady sú len orientačné, keďže do rozsahu pôsobnosti nariadenia o podmienenosti môžu patriť aj iné situácie alebo konanie orgánov, ktoré sú relevantné z hľadiska správneho finančného riadenia rozpočtu Únie alebo ochrany finančných záujmov Únie [pozri článok 4 ods. 2 písm. h)].

najmä povinnosti v oblasti finančnej kontroly, monitorovania a auditu uvedené v [...] článku 4 ods. 2 písm. b) [nariadenia o podmienenosti], zatiaľ čo výraz „účinné a transparentné ...systémy“ znamená vytvorenie usporiadaného súboru pravidiel, ktoré účinným a transparentným spôsobom zabezpečia uvedené finančné riadenie a zodpovednosť“⁸⁴.

Súdny dvor takisto objasnil, že „výrazom „finančná zodpovednosť“ sa zohľadňujú najmä povinnosti v oblasti finančnej kontroly, monitorovania a auditu uvedené v danom článku 4 ods. 2 písm. b), zatiaľ čo „účinné a transparentné ... systémy“ znamenajú vytvorenie usporiadaného súboru pravidiel, ktoré účinným a transparentným spôsobom zabezpečia uvedené finančné riadenie a zodpovednosť.“⁸⁵

c) Riadne fungovanie vyšetrovacích zložiek a prokuratúry vo vzťahu k vyšetrovaniu a stíhaniu:

– podvodov vrátane daňových podvodov, a to najmä ak takéto podvody môžu mať za následok nevyberanie daní, akými sú DPH a clá, čo má priamy vplyv na zdroje potrebné na to, aby Únia dosiahla svoje ciele a vykonávala svoje politiky,

– korupcie alebo iných porušení práva Únie v súvislosti s plnením rozpočtu Únie alebo ochranou finančných záujmov Únie.

d) Účinné súdne preskúmanie konania alebo nekonania orgánov uvedených v článku 4 ods. 2 písm. a), b) a c) nariadenia o podmienenosti nezávislými súdmi.

Konkrétne v odôvodnení 9 nariadenia o podmienenosti sa uvádza, že „súdnictvo a vyšetrovacie zložky a prokuratúra by mali disponovať dostatočnými finančnými a ľudskými zdrojmi a postupmi na to, aby mohli konať účinne a spôsobom, ktorý plne dodržiava právo na spravodlivý proces vrátane dodržiavania práva na obhajobu. Konečné rozsudky by sa mali účinne vykonávať. Uvedené podmienky sa vyžadujú ako minimálna záruka proti nezákonným a svojvoľným rozhodnutiam orgánov verejnej moci, ktoré by mohli poškodiť finančné záujmy Únie.“

e) Predchádzanie podvodom vrátane daňových podvodov, korupcii alebo iným porušeniam práva Únie v súvislosti s plnením rozpočtu Únie alebo ochranou finančných záujmov Únie a ich trestanie, ako aj ukladanie účinných a odrádzajúcich sankcií príjmom finančných prostriedkov vnútroštátnymi súdmi alebo správnymi orgánmi.

f) Spätné získanie neoprávnene vyplatených prostriedkov.

g) Účinná a včasná spolupráca s Európskym úradom pre boj proti podvodom (ďalej len „úrad OLAF“) a, s výhradou účasti dotknutého členského štátu, s Európskou prokuratúrou

⁸⁴ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, bod 333.

⁸⁵ Pozri rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, bod 333.

pri ich vyšetřovaniach alebo stihaniach podľa uplatniteľných aktov Únie v súlade so zásadou lojálnej spolupráce.

PRÍLOHA II

Prvky, ktoré by sa mali zahrnúť do sťažnosti týkajúcej sa údajného porušenia zásad právneho štátu podľa nariadenia o podmienenosti

Sťažovatelia by mali pri kontaktovaní Komisie v súvislosti s údajnými porušeniami zásad právneho štátu podľa nariadenia o podmienenosti uviesť tieto údaje:

- údaje o totožnosti a kontaktné údaje⁸⁶,
- informácie o údajnom porušení zásad právneho štátu (vrátane toho, ktoré konanie alebo nekonanie zo strany verejných orgánov údajne porušuje zásady právneho štátu) a relevantné dôkazy,
- informácie o tom, ako je údajné porušenie relevantné z hľadiska nariadenia o podmienenosti (opis toho, ako porušenie dostatočne priamym spôsobom ovplyvňuje rozpočet Únie alebo finančné záujmy Únie, alebo opis toho, že existuje závažné riziko takéhoto ovplyvňovania) a relevantné dôkazy,
- zoznam podporných dokladov, ktoré by sa na požiadanie mohli zaslať Komisii.

S cieľom uľahčiť predkladanie informácií relevantných pre uplatňovanie nariadenia o podmienenosti a zabezpečiť, aby Komisia dostávala relevantné a štruktúrované informácie, by sa mohol použiť doleuvedený vzor, ktorý je dostupný na webovej stránke https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/protection-eu-budget/rule-law-conditionality-regulation_sk.

⁸⁶ Zverejnenie totožnosti sťažovateľov a informácií, ktoré predložili dotknutému členskému štátu, podlieha ich predchádzajúcemu súhlasu a musí byť okrem iného v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1725 z 23. októbra 2018 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 45/2001 a rozhodnutie č. 1247/2002/ES.

EURÓPSKA KOMISIA

Sťažnosť – Porušenie zásad právneho štátu ovplyvňujúce rozpočet Únie alebo finančné záujmy

Nariadenie 2020/2092 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie (ďalej len „nariadenie o podmienenosti“)

Tento formulár sťažnosti slúži na informovanie Európskej komisie o porušení zásad právneho štátu v členskom štáte, ktoré konkrétne ovplyvňujú správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo ochranu finančných záujmov Únie, alebo ak existuje závažné riziko takého ovplyvňovania.

Ak chcete informovať Európsku komisiu o akejkoľvek inej sťažnosti týkajúcej sa právneho štátu, použite namiesto toho formulár sťažnosti, ktorý je k dispozícii na adrese https://ec.europa.eu/assets/sg/report-a-breach/complaints_sk/.

Všetky polia označené symbolom * sú povinné. Vyjadrujte sa stručne a v prípade potreby pokračujte na samostatnej strane.

1. Údaje o totožnosti a kontaktné údaje

	Sťažovateľ*	Váš zástupca (ak nejakého máte)
Oslovenie* Pán/Pani		
Meno*		
Priezvisko*		
Organizácia:		
Adresa*		
Obec*		
PSČ*		
Štát*		
Telefón		
E-mail		
Jazyk*		
Korešpondenciu by sme mali zasielať Vám alebo Vášmu zástupcovi*:	☐	☐

2. O aké porušenie zásad právneho štátu, v súvislosti s ktorým sa podáva sťažnosť, ide?*

ohrozovanie nezávislosti súdnictva	☐
------------------------------------	--------------------------

nezabránenie svojvoľným alebo nezákonným rozhodnutiam orgánov verejnej moci vrátane rozhodnutí orgánov presadzovania práva, nenapravenie alebo nepotrestanie takýchto rozhodnutí, a to vrátane neposkytnutia finančných a ľudských zdrojov ovplyvňujúceho riadne fungovanie uvedených orgánov	☐
nezabezpečenie toho, aby nedochádzalo ku konfliktom záujmov	☐
obmedzovanie dostupnosti a účinnosti právnych prostriedkov nápravy, a to aj reštriktívnymi procesnými pravidlami, a nedostatočné vykonávanie rozsudkov	☐
obmedzovanie účinného vyšetrovania, stíhania alebo trestania porušení zákona	☐
iné	Spresnite.

3. Čo podľa Vás ovplyvňuje údajné porušenie zásad právneho štátu uvedené v bode 2?*

(možno zvoliť viac odpovedí)

riadne fungovanie orgánov, ktoré plnia rozpočet Únie vrátane úverov a iných nástrojov zaručených rozpočtom Únie, najmä v kontexte postupov verejného obstarávania alebo udeľovania grantov	☐
riadne fungovanie orgánov vykonávajúcich finančnú kontrolu, monitorovanie a audit a riadne fungovanie účinných a transparentných systémov finančného riadenia a zodpovednosti	☐
riadne fungovanie vyšetrovacích zložiek a prokuratúry vo vzťahu k vyšetrovaniu a stíhaniu podvodov vrátane daňových podvodov, korupcie alebo iných porušení práva Únie v súvislosti s plnením rozpočtu Únie alebo ochranou finančných záujmov Únie	☐
účinné súdne preskúmanie konania alebo nekonania uvedených orgánov nezávislými súdmi	☐
predchádzanie podvodom vrátane daňových podvodov, korupcii alebo iným porušeniam práva Únie v súvislosti s plnením rozpočtu Únie alebo ochranou finančných záujmov Únie a ich trestanie, ako aj ukladanie účinných a odrádzajúcich sankcií príjmom finančných prostriedkov vnútroštátnymi súdmi alebo správnymi orgánmi	☐
spätné získanie neoprávnene vyplatených prostriedkov	☐
účinná a včasná spolupráca s úradom OLAF pri jeho vyšetrovaniach alebo stíhaniach podľa uplatniteľných aktov Únie v súlade so zásadou lojálnej spolupráce	☐
[s výhradou účasti dotknutého členského štátu] účinná a včasná spolupráca s Európskou prokuratúrou pri jej vyšetrovaniach alebo stíhaniach podľa uplatniteľných aktov Únie v súlade so zásadou lojálnej spolupráce	☐
iné situácie alebo konanie orgánov relevantné z hľadiska správneho finančného riadenia rozpočtu Únie alebo ochrany finančných záujmov Únie	☐

4. Aké vnútroštátne opatrenia alebo postupy podľa Vás predstavujú porušenie zásad právneho štátu podľa nariadenia o podmienenosti a prečo?*

5. Opíšte problém a poskytnite fakty a dôvody Vašej sťažnosti* (maximálne 10 000 znakov):

6. Ako údajné porušenie zásad právneho štátu dostatočne priamym spôsobom ovplyvňuje alebo závažne ohrozuje správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo ochranu finančných záujmov Únie?

6.1. Ako porušenie ovplyvňuje alebo závažne ohrozuje správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo ochranu finančných záujmov Únie?

6.2. Je porušenie individuálne alebo systémové? Spresnite.

6.3. Prejavil sa už vplyv na správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo ochranu finančných záujmov Únie?

Ak áno, vysvetlite ako:

Ak nie, vysvetlite, prečo by mohlo existovať závažné riziko pre správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo ochranu finančných záujmov Únie:

Uveďte dostatočne priamu súvislosť medzi údajným porušením alebo porušeniami a účinkami alebo rizikami pre správne finančné riadenie rozpočtu Únie alebo na ochranu finančných záujmov Únie

7. Predchádzajúce kroky prijaté na riešenie problému*

Podnikli ste už nejaké kroky v príslušnej krajine, aby ste sa pokúsili vyriešiť daný problém?*

AK ÁNO, boli: ☐ Správne ☐ Právne/súdne ?

7.1. Opíšte: a) subjekt/orgán/súd, ktorý sa podieľal na riešení problému, a rozhodnutie, ktoré sa prijalo; b) všetky iné kroky, o ktorých viete.

7.2. Vyriešil daný subjekt/orgán/súd Vašu sťažnosť alebo rozhodovanie stále prebieha? Ak ešte prebieha, kedy možno očakávať rozhodnutie?*

AK NIE, podľa potreby uveďte

- ☐ V tej istej veci prebieha iné konanie na vnútroštátnom súde alebo na Súdnom dvore EÚ
- ☐ Pre problém neexistuje prostriedok nápravy
- ☐ Prostriedok nápravy existuje, ale je príliš nákladný alebo jeho použitie by bolo príliš zdĺhavé
- ☐ Na prijatie opatrenia uplynula stanovená lehota
- ☐ Bez aktívnej legitimácie (bez oprávnenia podať žalobu na Súdny dvor), uveďte prečo:

- ☐ Nemám k dispozícii právnu pomoc/právnik
- ☐ Neviem, aké prostriedky nápravy sú k dispozícii pre tento problém
- ☐ Iné – uveďte

8. Ak ste už kontaktovali nejakú inštitúciu EÚ, ktorá sa zaoberá problémami podobného charakteru, uveďte číslo prípadu/korešpondencie:

- ☐ Petícia Európskemu parlamentu – Ref. č.:
- ☐ Európska komisia – Ref. č.:
- ☐ Európsky ombudsman – Ref. č.:
- ☐ Iné – uveďte názov inštitúcie alebo orgánu, ktoré ste kontaktovali, a číslo sťažnosti (napr. SOLVIT, FIN-NET, sieť európskych spotrebiteľských centier)

9. Uved'te všetky podporné doklady/dôkazy, ktoré by ste mohli na požiadanie zaslať Komisii.

 V tejto fáze neprikladajte žiadne dokumenty.

10. Osobné údaje*

Súhlasíte, aby Komisia zverejnila Vašu totožnosť v kontaktoch s orgánmi, proti ktorým podávate sťažnosť?

☐ Áno ☐ Nie

 Vaša odpoveď neovplyvní spôsob vybavovania vašej sťažnosti. V niektorých prípadoch však môže zverejnenie Vašej totožnosti uľahčiť našu prácu pri riešení sťažnosti.

PRÍLOHA III

Prvky, ktoré by mali byť súčasťou informácií od prijímateľov/konečných príjemcov finančných prostriedkov z EÚ

Tieto prvky by mali byť v zásade súčasťou informácií o možných porušeníach článku 5 ods. 2 nariadenia o podmienenosti, ktoré Komisii predkladajú prijímatelia alebo koneční príjemcovia finančných prostriedkov:

- údaje o totožnosti a kontaktné údaje⁸⁷,
- informácie o dotknutom programe/fonde,
- informácie o údajnom porušení článku 5 ods. 2 nariadenia o podmienenosti,
- podporné doklady (vrátane dôkazu, že príslušný konečný príjemca finančných prostriedkov alebo prijímateľ podali formálnu sťažnosť príslušnému orgánu dotknutého členského štátu, a všetky informácie a dokumenty týkajúce sa výsledku takejto sťažnosti, ak sú k dispozícii).

⁸⁷ Zverejnenie totožnosti sťažovateľov a informácií, ktoré predložili dotknutému členskému štátu, podlieha ich predchádzajúcemu súhlasu a musí byť okrem iného v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1725 z 23. októbra 2018 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 45/2001 a rozhodnutie č. 1247/2002/ES.